

Trafikförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-16Ärende
TN 2020-1430Handläggare
Sara Catoni
070-7861937
sara.catoni@sl.seTrafiknämnden
2021-03-09, punkt 15Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Yttrande över motion 2020:52 av Jens Sjöström (S) angående lärdomar av coronapandemin

Förslag till yttrande över motion angående lärdomar av coronapandemin av Jens Sjöström (S).

Ärendebeskrivning

I motionen beskrivs att det under den inledande delen av pandemin funnits problem med att dels samverka över trafikavtal för att motverka trängsel, att omdisponera personal till där de gör mest nytta och brist på trafikplanerare. Motionären föreslår att fullmäktige uppdrar åt trafiknämnden att utreda hur trafikavtalens konstruktion kan ändras för att ge större möjligheter till samverkan, styrning och prioritering i krissituationer, att utreda förvaltningsorganisationen och säkerställa att relevant kompetens finns i förvaltningen och att säkerställa tillgång till reservdelslager för att kunna hantera krissituationer som ger upphov till uppehåll i leverantörskedjor.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande.

Motion 2020:52 av Jens Sjöström (S) angående lärdomar av coronapandemin.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

Trafikförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-16Ärende
TN 2020-1430Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

- 1 Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

Trafikförvaltningen har inte gjort någon övergripande egen granskning av den hittillsvarande hanteringen av pandemin, utan har medverkat i den pågående granskning som initierats av regionstyrelsen. Många av de problem som trafikförvaltningen behövt hantera har också funnits inom sjukvården, exempelvis kring samverkan mellan olika delar av organisationen, tillgång till kritiska leveranser samt behov av att omdisponera personal mellan olika verksamheter.

Utifrån de erfarenheter som dragits hittills går det inte att säga att de problem som uppstod under pandemins inledande skede beror på de orsaker som motionen pekar på, eller att de skulle åtgärdas genom motionens förslag till uppdrag. Förvaltningen rekommenderar att fullmäktige inte ger separata uppdrag till nämnden i enlighet med motionens attsatser utan att problembeskrivningen istället inkluderas i regionens granskning och att uppdrag med anledning av denna granskning ges samlat.

SL-trafiken påverkas dagligen av olika händelser och att hantera dessa är en del av den dagliga verksamheten. För krishantering finns upprättade rutiner med en krisorganisation och en etablerad samverkan med operatörer, kommuner och statliga myndigheter kring respektive aktörs *tjänsteman i beredskap*. Hanteringen av pandemins följder för den operativa trafiken har därför i grunden kunnat göras utifrån den etablerade organisationen för krisberedskap, såväl internt och i förhållande till trafikoperatörerna som i samverkan med andra. Förvaltningen bedömer att den organisationen i stort har fungerat väl.

Trafikplanerare finns idag både hos Trafikförvaltningen och hos trafikoperatörerna, där förvaltningen svarar för strategisk planering, medan operatörerna svarar för den operativa och detaljerade planeringen. När pandemin bröt ut gjordes en intern omfördelning av resurser inom trafikförvaltning, där bland annat trafikplaneringskompetens från frigjordes för att förstärka coronastaben. Den dagliga trafikplaneringen är sammankopplad med planering av personal, fordon och verkstadskapacitet, en kunskap som av nödvändighet finns ute i verksamheterna. I ett krisläge är det,

Trafikförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-16Ärende
TN 2020-1430Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

oaktat trafikavtalens konstruktion och egna resurser, vare sig praktiskt möjligt eller lämpligt för trafikförvaltningen att på egen hand försöka styra om trafik och resurser. Istället kommer trafikförvaltningen alltid vara beroende av en nära samverkan med trafikens operativa ledning, som i en upphandlad trafik finns hos operatörerna, och att det finns etablerade samarbetsformer i kris.

I pandemins inledande skede befarades att brutna leveranskedjor skulle skapa problem med reservdelsförsörjning och därmed möjligheten att upprätthålla trafiken. Ett omfattande arbete vidtogs därför tillsammans med leverantörerna för att bland annat kartlägga kritiska reservdelar till framförallt spårinfrastrukturen, men också för att planera för hur trafik skulle kunna bedrivas ifall exempelvis en växel inte skulle kunna repareras eller bytas ut. I efterhand har det visat sig att det aldrig uppstod allvarliga problem förknippade med reservdelsförsörjningen, eventuellt till del tack vare de förberedelser som gjordes.

Frågan om reservdelsförsörjning och eventuella reservdelslager för kollektivtrafiken är komplex då det rör sig om alltifrån hyllvaror som kan anskaffas från ett stort antal aktörer till mycket specialiserade komponenter för exempelvis signalsystem till vilka det bara finns en eller ett fåtal leverantörer. Som grund ligger ansvaret för reservdelsförsörjning hos trafikoperatörerna respektive underhållsleverantörerna och att planera anskaffning och utbyte av komponenter är en central del i underhållsansvaret. På samma sätt som att det inte är lämpligt eller möjligt för trafikförvaltningen att ta över den operativa trafikplaneringen så bedöms det heller inte vara lämpligt att ta över ansvaret för reservdelsförsörjningen.

Det finns med säkerhet lärdomar att dra av hur det operativa arbetet kan förbättras, inklusive samverkan med och mellan trafikoperatörerna och hur reservdelsförsörjningen kan säkras i ett krisläge. Men oavsett hur väl fungerande organisationen är finns praktiska begränsningar i hur flexibel en verksamhet som kollektivtrafiken kan vara för mycket snabba förändringar av kraven. Även för den till synes mer flexibla busstrafiken finns begränsningar, exempelvis tillgång till personal och bussar och var dessa är placerade samt kapacitet i depåer och terminaler.

I inledningen av pandemin uppenbarades att det skulle vara svårt att fullt ut tillämpa villkoren i de gällande trafikavtalen. Detta berörde framförallt VBP-

Trafikförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-16Ärende
TN 2020-1430Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

avtalens ersättningsmodell, vilka bygger på att operatören får betalt utifrån verifierade betalande påstigande. När resandet sjönk snabbt och kraftigt på ett sätt som inte kunnat förutses och det heller inte längre var möjligt för resenärerna att visa biljetter, blev det nödvändigt att förhandla om avtalen på dessa och andra punkter.

Förvaltningen bedömer inte att avtalskonstruktionerna utgjorde, eller tilläts utgöra, hinder för samverkan, styrning och prioritering i det operativa läget under pandemin. Däremot är det självklart att erfarenheterna av pandemin på olika sätt redan idag och även framöver kommer påverka såväl hur trafikförvaltningen och trafikoperatörerna arbetar, liksom hur avtal utformas och handlas upp. Inte minst har nedgången i resandet lett till ett mycket kraftigt och oförutsett intäktstapp som måste pareras samtidigt som krav finns på att upprätthålla trafiken för att undvika trängsel.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Sara Catoni
Chef Ledningsstaben

Motion av Jens Sjöström (S) angående lärdomar av coronapandemin

Under coronapandemin har Region Stockholm behövt vidta många åtgärder för att förhindra smittspridning, hantera sjukfrånvaro, och inte minst vårda sjuka. Vi har under sensommaren haft en relativt stabil situation med låg smittspridning. Men detta kan ändras fort och vi ser oroande tecken på att smittspridningen tar fart igen. Det är därför upp till oss alla att fortsätta följa rekommendationerna och hålla fast vid fungerande åtgärder.

Region Stockholm har tillsatt en utvärdering centralt för att granska de åtgärder som vidtagits, hur processen har fungerat, vad som behöver förbättras med mera. I trafiknämnden har socialdemokrater sett vissa hinder för att stå bättre rustade inför fortsättningen av coronapandemin men även framtida kriser. Beredskapen i Sveriges största kollektivtrafiksystem är av största vikt även ur ett nationellt perspektiv och påverkar hur viktiga samhällsfunktioner upprätthålls.

Vi har sett problem med att dels samverka över trafikavtal för att motverka trängsel, brist på trafikplanerare, problem med att omdisponera personal till där de gör mest nytta med mera.

Mot bakgrund av detta föreslår jag:

- att Trafiknämnden ges i uppdrag att utreda hur trafikavtalens konstruktion kan ändras för att ge större möjligheter till samverkan, styrning och prioritering i krissituationer.
- att Trafiknämnden ges i uppdrag att utreda förvaltningsorganisationen och säkerställa att relevant kompetens finns i förvaltningen.
- att Trafiknämnden ges i uppdrag att säkerställa tillgång till reservdelslager för att kunna hantera krissituationer som ger upphov till uppehåll i leverantörskedjor.

Jens Sjöström (S)